

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje do četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 25—26 poleg gledališča v „zvezdi“. — Opravištvu, na katero naj se blagovoljno pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Berlinski shod diplomatov

je končan in kakor vladni listi v Pešti in na Dunaji pripovedujejo, nahaja se naša avstrijska diplomacija vsled njegovga uspeha v jako veselem duševnem stanju, ker je baje vse upanje, da se vsled sporazumljenja z Rusijo in Nemčijo svetovni mir ohrani. To se pravi: zaradi orientalnega vprašanja po današnjih prikaznih in po govorih mej Gorčakovom, Bismarkom in Andrassyjem, sedaj ne bode vojne. To pa želimo res vsi. Kajti evropski vojni požari, posebno vojna mej Rusijo in Avstrijo-Ogersko bi bila v današnjih časih res nesreča. Rusija nij pripravljena, Avstrija ne, in Nemčija se ima raznega zlega bati. Slabo denarno stanje, ki vse narode jednako pritiska, oslabilo bi še neizmerno bolj. Evropske splošne vojske si nobeden ne želi. Če so torej diplomati v Berlinu ta uspeh dosegli, ustregli so vsemu svetu ne le Nemcem in Magjarom, tudi nam avstrijskim Slovanom.

Ali evropske vojske zaradi orientala, zaradi turških Slovanov niti nikdar treba nij bito. Naj diplomacija vzhod prepusti samemu sebi. Naj uboge raje ne zatira v njenem boju za „človeka vrednejše življenje“, kakor je Rechbauer teoretično pošteno rekel, da si je potem takoj s svojo nemško-egoistično praktiko zopet vse to dobro podrl rekši, da se mora na vsako ceno mir ohranjovati in vstane zatreti, ker bi „nam“ t. j. Nemco-Magjarom morda „nevaren“ bil.

Ko bi velevlasti sklenile, in to menda so, če je „sporazumljenje“ mej njimi resnično, da se one ne bodo mej soboj za turško dedovino bojevale, — da se Turčija sama sebi prepusti, Srbiji in Črnejšgori, Rumuniji in Greciji daje na njih odgovornost prosta roka, pa je pri nas evropski mir gotov. Dokler pa prevladuje, namestu onega pravega liberalizma,

ki vsem narodom privoščiti to, kar sam sebi želi, svobodo in zjedinjenje, — oni črni nemški in magjarski egoizem, ki se boji svobode slovanskih sosedov, tako dolgo ne verujemo v nemški liberalizem, ne v pravičnost diplomacije; tako dolgo je tudi Rechbauerjevo predlaganje mejnarodnega kongresa za odpravo vojske pri vseh državah žalostna fraza. Tlačeni južni Slovani v Turčiji morajo žrtvovati vse, vse za svojo svobodo, ker brez te so narodnej smrti posvečeni. Oni pa svojega narodnega življenja, svojega bitja ne morejo žrtvovati lepim nemškim in Gorčakovljevim frazam o svetovnem miru, frazam, ki jih izgovarjajo taki, kateri narodno svobodo uže uživajo, in — jo žalibog tudi v tlačenje družih manjših sosedov zlorabijo.

Hvala osodi, še so velika znamenja, da si tlačeno Slovanstvo kljub vsem zaprekam ipak pribori narodno neodvisnost. Potem pa jedenkrat svobodno in svoje, bode baš Slovanstvo svetu pokazalo, da razumeje liberalstvo drugače nego Nemci in drugi.

Od južno-ruske meje 13. maja.

[Izv. dop.]

Popisovaje rusko novinarstvo vaš peterburš. dopisnik v številki 107. „Slov. Nar.“ odeske liste na kratko z besedami: „židi in zopet židi!“ odpravi. To je res prav kratko, toda bolj kratko, nego resnično.

Da je mej odeskim naseljenjem mnogo židov in druge druhal, posebno levantinske, se ne da tajiti, in bo teško tudi katerikrat drugače. Sploh je več ali manj po vseh črnomorskih ruskih mestih tako; „bregovi črnomorski mergolé od turških ogleduhov“, so pisale pred nekoliko leti v Peterburgu izhajajoče „Birženija Vedomosti.“ Ta druhal je bila tam, predno so došli ruski trgovci, in ker se iztrebiti ne da, je jedina tolažba ta,

da se rusko naseljenje vedno bolj množi, posebno kar peljejo tja železnice. Mesta, ki so z velicimi rekami s središčem Rusije zvezane, so uže poprej v tem obziru na boljsem bile, kakor na pr. Nikolajev, Hierson itd. Sicer je pri severnih Rusih stara navada, Odeso tako na kratko in z istimi besedami, kakor vaš peterburški dopisnik, soditi, kar je nekdanj morebiti popolnem opravičeno bilo, zdaj pa le na pol.

Toda mi ne mislimo o mestu Odesi in njenim naseljenju govoriti, ampak le o njenej žurnalistiki in ker nam je iz odeskih listov le jeden popolnem znan, le o temu.

Ta list je „Odeški Vestnik“, ki se ne sme zamenjati z v francoskim jeziku izhajajočim „Messenger d'Odessa“. „Odeski Vestnik“ mi vsak dan čitamo, tedaj tudi smemo o njemu s prepričanostjo govoriti. In če primemo za pero, da kaj spregovorimo tukaj o njemu, je le za to, da rešimo njegovo čast in njegovo dobro ime pred bralci „Slov. Nar.“

„Odeski Vestnik“, čeravno izhaja v tako velikej obliki, kakor največji pariški listi, na pr. „Journal des débats“ „République française“ itd. je vendar le skromen lokalni list, zastopajoč mestne in trgovske interese Odesi in južno-ruskega kraja. Ker so ti interesi ogromni, se tudi nij čuditi, da zamore vsak dan s članki o tacih predmetih in z dopisi iz južno-ruskih mest in sel nad polovico svojih pol napolniti. Pod naslovi: Gorodskoje hozjajstvo in „Selskoje hozjajstvo“ on prinaša jako obširne in temeljite članke o teh predmetih in pretresava dostikrat pitanja takozanimivega in tako za nas nenavadnega značaja, da jih tudi taki, ki se s takimi stvarmi ne bavijo, z interesom čitajo.

Take stvari obširno, temeljito in pogosto pretresavati nij lehkó, ker je potreba različnega znanja in ljubezni do domovine ravno

Listek.

Grozna doba.

(Po Petruševskem spisal J. Steklasa.)

(Koniec.)

Izpod Novgoroda se je vzdignil Ivan Grozni proti Pskovu; Pskov je prišel v mesto na veliko post; vsi mestjani, z ženami in deco, so stali pred vrati svojih hiš, držali v rokah hlebsol ter se klanjali carju do zemlje. Le ta pokornost je umilostivila Ivana Vasiljeviča; on je slušal zahvalno pesen v sobornej cerkvi ter odšel potem k noremu Nikoli. Nikola je položil pred njega na mizo kosček mesa. „Jaz sem kristijan“ rekel mu je car; „in v postu mesnega ne jem.“ — „A kri krščansko piješ?“ odgovoril mu je Nikola ter ga tako prestrašil s prerokovanjem gujeva nebeškega, da se je Ivan Vasiljevič pobral precej iz mesta. Pskov

se je tako oslobodil od muk, kazni in pokončanja; car je samo zapovedal pograbit imetek bogatih mestjanov, da celo iz cerkev in samostanov vzeti blagajne, slike, zvonove, knjige: vse to je on vzel s soboj v Moskvo.

Ali s tem niso še prenehale vse bede vsled obrekovanja podlega klateža. Ivan Vasiljevič je začel izpraševati ljudi, pripeljane iz Novgoroda in soditi v Moskvi obtožence, da so bili z onimi skupaj v moti. Ta iztraga je trajala nekoliko mesecev; mnogi niso mogli pretrpeti muk ter so obrekovali sebe in druge. Číslo obsojenih je rastlo z vsakim dnevom; palo je semkaj tudi nekoliko ljubimcev carskih oprčnikov. Nazadnje so bile naznačene kazne. 25. julija, zjutraj, so začeli staviti vislice na trgu razvozili germade, obesili nad nje čebre z vodo, razložili nože, klešče. Zapazivši le to razbežal se je narod od straha po svojih hišah; ne jednega človeka nij bilo videti na trgu. Zdajci

pripeljejo obsojence, oni pridejo krvavi in ranjeni od natvezanja ter komaj noge za soboj vlačijo. Prikazal se je tudi Ivan Vasiljevič; ali zapazivši, da je vse prazno na trgu, poslal je zganjati narod pa tudi sam okolo letal ter kričal, da naj se nobeden ne boji, ker on hoče samo izdajalce kazniti. Narod se nij smel protiviti, začel se je s strahom zbirati: malo po malo je pokrila množica trg, stene in strehe sosedne. Začele so se kazne: onemu so odsekali glavo s sekiro, družega so žgali, tretjega so obličali zdaj s kropom zdaj zopet z mrzlo vodo. Štiri ure je trajal ta krvavi prizor; usmrteno je bilo več nego 150 ljudi. Nazadnje je obšel Ivan Grozni ves trg, razgledal kupe pokvečenih trupel ter se vrnil domov, a za njim so odšli tudi njegovi oprčnici. —

Le to leto je bila najhujša doba. Posle tega je bilo bolje, ali Ivan Vasiljevič se ven-

tako, kakor, če se piše o narodnih zadevah, tem več, ker taki predmeti niso tako hvaležni kakor politika, pa zato toliko bolj hvale vredni; kajti narod, koji zanemara svoje materialne interese, kakor n. pr. Poljaki, je na domačih tleh hlapec tujstva in ne more konkurirati z družimi narodi. Naloga patrijotične žurnalistike je: zastopati znanstvene, politične in materialne interese naroda. Ker je pa laglje stoličnemu listu o politiki pisariti, nego provincijalnemu, tako je tudi čisto naravno, da so moskovski in peterburški listi vodji v tem obziru, provincijalno novinarstvo pa da se peča le bolj z lokalnimi interesi. Tako je tudi stoličnim listom mogoče najboljše moči okolo sebe sosredotočiti in toliko naročnikov pridobiti. In tako je nazadnje vsim ustrezno: naročnikom in pisateljem. Pri Slovencih žalibog je drugače.

Kar se političnega dela „Od. Vest.“ tiče, ima vsak dan svoj izvorni uvodni članek in kadkad dopise iz Prage, Carigrada in iz kakega jugoslovanskega mesta. Vsakdanje novice prinaša pod naslovi: „Notranje (vnutrenja) izvestija“ in „vnešnja izvestija“, tako, da to zadostuje človeku, koji ima svoje opravila in se ne peča ravno s politiko, ampak hoče samo podučen biti o dnevnih dogodbah. Vse to prinaša „Od. Vest.“ vedno v Slovanstvu simpatičnem smislu — in to je uzrok, da si za dolžnost štejejo, mu pred slovenskim svetom to svedočbo napisati.

Židovskega duha sicer v njem tudi v trgovinskih člankih nij. On vedno graja spekulacijo, postavlja se na to narodno-gospodarsveno stališče, da le trgovina in obrtnija pospešujeta blagostanje naroda — spekulacija pa nikakor ne, najmenj pa tedaj, kadar tako postopa kakor je delal znani Brodski, kojega je celo vlada morala kaznovati. Pri nas Brodskih ne kaznujejo, ampak jim rede dajejo.

Jugoslovansko bojišče.

O vstanku v Bulgariji se celo turško-nemške „N. Fr. Pr.“ iz Ruščuka piše: Če vsa znamenja ne varajo bodo se dogodile velikanske reči. Pred par dnevi došlo je zanesljivo poročilo, da so bili strašni boji mej Tirnovem in Gabrovem v vasi Misino. Bulgarski in mahomedanski kmetje, začeli so se klati, in več kot sto mrtvih je ostalo na vsakej strani. Ravno tako se je godilo ne daleč od Selve v vasi Lipnici mej krščanskimi in mahomedanskimi prebivalci. Isti dopisnik poroča iz gotovega vira, da so vsi samostani v sredini Donavskega vilajeta z orožjem oskrbljeni, ter

da imajo municije in družega bojnega materijala prav obilo, kar bodo, kakor Bulgari pripovedujejo, kmalu rabili.

Tudi Turki iz Carigrada bulgarski vstane zopet v depeši od 16. maja potrjujejo, pripovedovaje, da so bulgarski vstaši iz Rakovice blizu Sofije umaknili se v balkansko pogorje potem ko so kraj požgali. To je znamenito, ker Turki so Hercegovinski vstanek dolgo tajili. Ako se mej krepkimi Bulgari vstaja razširi, potem bode diplomacija berlinska zastoj iskala kje prodati svoje primirje.

Iz Bosne „P. C.“ ve povedati, da so bili boji mej vstaši in Turki pri Stopčicu in Krstenovcu, katere vasi so vstaši zažgali. Bojevalo se je tudi pri Sevcih blizu hrvatske meje, povsodi zmagovito za vstajnike. V boji pri Klekovcu pak je 125 Turkov mrtvih na bojišči obležalo, vstaši, ki so bili v zavetju, izgubili so le 6 mož. — Tudi vladna dunajska „Pol. Corr.“ potrjuje, da so ljuti Turki, prijatelji varvanci naših nemškutarjev in Nemcev, v Prjedoru vse tamošnje kristijane, žene in otroke posekali. Zvezi, in Evropa jih varuje.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. maja.

Delegacije so se sešle. Skupni proračun za leto 1877, ki je predložen, znaša potrebnih odračunši svoje dohodke vkup 114 milijonov in 249,208 glđ. Za letos je bilo jeden milijon menj v proračunu kot je to, ali pošel je ta milijon za pribegle Bošnjake in večje terjatve vojnega ministra. Največ vzame vojni minister namreč 109 milijonov gold. — Predsednik cislejtanske delegacije Rechbauer se je v svojem ogovoru veselil zveze treh cesarjev iz katerega izvira poročstvo miru, veselil se, da se Francozi še niso nad Nemci maščevali, ker v smislu svobode napredujejo domá in „šovinizem“ mej njimi gine. Potem pa pravi R. te-le poštene besede: „Vendar se misleč patrijot ne more skrbii iznebiti za prihodnjost. Na jugovzhodnej meji naše države divja uže mesece boj, v katerem se boré stoletja tlačeni narodi za življenje, ki bi človeka vrednejše bilo. Zastoj si je dozdej diplomacija prizadevala temu boju konec storiti. A obžalovati bi bilo, ko bi dalje trajal ob tej neusmiljenosti s katero se vodi, in bi bilo tudi za nas nevarno (?). Zato upajmo, da bodo državnici v Berlinu to vprašanje na korist mira rešili. Pred vsem pa hočemo želeiti, da bi se Avstrija držala vsake problematične akcije, katere stežaj nihče ne vidi.“ Potem je Rechbauer konstatiral ubožstvo in krach v notranjem. Rekel je namreč, da sedaj je treba varčnosti, in zlasti na to gledati, kako bi se stroški za vojsko

zmanjšali. Tacih velicah stroškov za vojske Evropski narodi ne morejo dolgo prenašati, sicer žuga vsem gospodarska poguba. Za to bi mejnarodni kongres za odpravo vojsk dober bil. Avstrija pa tega ne more začeti, ker je v sredi burnih narodov. Ona mora skrbeti celo z žrtvami za svojo brambo. — Res, in to bi dosegla, ko bi Nemci nehali s svojo agresivnostjo.

Ustavoverni listi, v prvi vrsti „N. Fr. Pr.“ se iz **Ogrov** in njihove strankarske kozfuzije ter iz ogerskega parlamentarizma norce delajo. No, bližje njih je nemško-ustavoverski parlamentarizem in ta je še večji monstrem, tega bi jim bilo treba tudi pripočati.

Vnanje države.

V **Carigradu** so Turki velik državnišk čin naredili: Ustavili so časnik Levant Herald v izhajanju, ker je 13. t. m. pisal oster članek proti ruskemu poslaniku, Torej Rusom se vendar boje zameriti i menda vedó zakaj. Kakovega nemškega konzula pa v Solunu le pokažejo.

Iz **Carigrada** se piše zdaj, da je sultan novo ministerstvo poklical in dosedanje odstavil se le vsled revolucije turških študentov ali softas, kateri so bili svoje bukve proč vrgli in marširali pred sultanovo palačo, terjajoči, naj druge ministre postavi, da rešijo državo. Sultan je to storil. Kako bode z rešitvijo . . . ? V Carigradu se kristijanje in vsi tujci močno boje, da bi Turki nanje ne pali. Vse kupuje orožje in se pripravlja na brambo.

O **Srbiji** piše hrvatski „Obzor“. Mi se ne bi rado upuštali u presudu medju strankami Srbije. Al ako su Stevča, Ristić i Grujić odlučili ratovati, ako neshijaju krupnu i ubitačnu igru s narodom i zemljom, ako im nije ratoborna vika samo klupčica do vlasti, ako u njihovu osjećaju odjekuje glas narodnoga poziva i velike sudbine, onda morama u ime hrvatskoga naroda baciti prokletstvo na „Šumadiju“ i ljude, koji se oko nje sakupljaju: moramo žigosati nesretnu strast, koja u najvažnijem momentu Srbije baca sjeme mržnje i razdora u narod, koji samo slogom može spasiti sadašnjost i budućnost države. Nema li pako u sadanjih ministrach junačkoga srca, nema li u njih uvjerenja, da je Srbija dorasla pozivu, kojim laska, onda je patriotička njihova dužnost, da narodu otvoreno reknu istinu, da ga lieče od sadanje groznice, da ga iztrgnu iz ognja strasti, koji mu mora spaliti koren života.

Pruska **Nemčija** je poslala dve vojni ladiji v Solun, kateri imati 90 kanonov in 2280 mož, izmej katerih lahko 1000 vojakov z 8 kanoni na suho stopi in vojuje če treba.

Dopisi.

Iz Ljutomerskih goric 15. maja. [Izv. dop.] Uže deseti dan je denes,

dar nij spremenil do konca svojega življenja; kakor je bil nagel v gnjevu, tako tudi poslušljiv na ovade. Vedno mu se je merlisalo, da kujejo bojarji urote in da hočejo na vsak način gosudarja upropastiti. Le ta misel mu nij dala miru niti po dnevi niti po noči, niti v hramu božjem, niti na zabavnem piru. Varovaje svojo vlast bolj nego zenico oka poiskal je Ivan Vasiljevič za tegadel svoje nepokorneže in sovražnike. V jezi svoje je pozabil on včasi vse božje in človeške zakone: jedenkrat je velel ob glavo dejati hudobneža rodnemu njegovemu bratu, drugikrat je prisilil sina ubiti rodnega očeta. Brez muk in kazni on nij mogel živeti: postal je mrčljiv in osoren. Kakoršen je bil pri važnih delih, takšen tudi v zabavah. Jednemu bojarju je odrezal on uho meni nič tebi nič, samo da se zabavlja; svojemu dragemu norcu je izlil na glavo polno skledo vroče juhe, in ko je norec zavpil od

belečine in pobegnil, skočil je za njim sunil ga z nožem ter ga tako ubil. Gledaje iz dvorca na sprehajoči se narod, spustil je včasi Ivan Vasiljevič nanj medvede ter se zabavljaj, ko je množica v strahu pobegnila, a medvedi ulovili in razmrovarili ljudi. Na zadnje je prišel uže tako daleč, da v jezi nij vedel sam za sé. Dve leti pred svojo smrtjo razsrdil se je jedenkrat zaradi majhene stvari na svojega starega sina, carjeviča Ivana Ivanoviča, udaril ga jezi z železno palico po sencih ter ga ubil na mestu.

V tem groznem času pa so zadele Moskovsko gosudarstvo tudi druge bede. Krimski Tatari so sožgali l. 1571 Moskvo in več nego 100 tisoč ljudij odpeljali v sužnost. Poljski kralj Štefan Batori je potolkel povsodi Ruse ter jim zemlje odvezal. Toliko da se nij podal Pskov, ki se je hrabro branil in nepremagan ostal. Švedi so tudi navalili čez ruske

meje ter osvojili vso mejašno zemljo. K nezgodam vojskinim pridružila se je pa še tudi zdaj lakota, zdaj kužna bolezen; največ pa je narod trpel od zatiranja in našilja.

S časom je prišel Ivan Grozni k sebi, posebno pri velicah bedah. Takrat ga je vest grizla, duša mu je usihala od tugobe in nemira, on se je od srca kajal radi zlih činov. Ali tako kajanje nij peljalo k dobremu: posle tega je še bolj utrpil ter v pirihi, da celo v novih kaznih topil svojo vest.

Najbolj žalosten je bil Ivan Grozni za svojega ubitega sina; kajal se je, obhajal obletnice za njim; tisočernikom je pošiljal denarje za obdržavanje zadušnic v svetih mestih. Narodna pesen poje o tem žalostnem činu tako-le: „Grozni Car Ivan Vasiljevič — Shvastilsja (zgrabil) za svojega za sina za ljubimago: — Ne stalo svojega sina ljubimago. — On djelal poveljenje v kamenoj

odkar skoraj neprenehoma dežuje. Nebo je prevlečeno, obzorje tedaj jako majhno, kar nam, ki smo vajeni lepega razgleda, kar nič ne ugaja. Pa kaj za ragled! Nam je več za škodo, katero trpimo po naravskem elementu. Mnogo njiv se snožeti je pod vodo. Delo zaostaje na škodo posestnikov in delavcev, katerih je pri nas največ, in katerih množina nema ne sira ne hleba i vse to za to, ker nij nobenega zaslužka. Sploh so naše razmere v novejši dobi jako neugodne. Splošno siromaštvo. Kdor ima kaj, ne more prodati, ker nij onega koji bi kupil; kdor pa nema nič, je tako revež. Reveži smo tedaj vsi. Pa še bomo večji, ako bo vse to tako naprej korakalo. Davki so veliki. Denar je redka prikazen. Rubljenje postalo je vsakdanje opravilo nekih gospodov, kakor bi bili res samo za to na sveti. Pa kaj si hočemo! Vendar uže mora tako biti. — Dokler bo moglo.

Iz Hotedržice 15. maja. [Izv. dop.] V nedeljo zvečer ob pol desete ure je začel precej velik ulnjak ravno na sredi vasi goreti, blizu cerkve, farovža in šole; sreča za nas, da nam je bog sneg dal, čeravno nam je velikansko škodo na polji, po vrtilih in gozdih naredil, je pa pri ognji neizrečeno veliko koristil, zakaj ko bi snega na slamanatih strehah ne bilo, bi se bil gotovo zraven bučelnjaka stoječi kozolec vnel, in lahko bi bila zopet vas pogorela, kakor 1866 leta. Jako čudno je to, da v tej občini tolikokrat ogenj „ven pride“. Sedaj dolži lastnik ulnjaka, da mu ga je nek malopridnež, nalašč zapalil, ne ve se iz kacega uzroka. Ker ravno od ognja govorim naj še omenim zavarovalnico Viktorijo, kako se slabo obnaša pri izplačevanju storjene škode. Tukaj je jeden kmet pogorel na svetega Antona dan po zimi, in je bil za 800 forintov zavarovan, v treh dneh po ognji je prišel nek gospod iz Trsta škodo pregledat, in je obljubil, da bo kmalu došel znesek 700 gld., zakaj 100 gld. se mu je vtrgalo za to ker so okna ostala in strop v hiši. Kmet se je zanesil, da mu denar gotovo kmalu dojde, pa se je opeharil, kajti 350 gld. je še le pred malo dnevi dobil, družih 350 gld. pa še nikjer nij. Pri nas so večjidel vsi posestniki pri tej zavarovalnici zavarovani, ali sedaj vsak pravi, da se bode izbrisal.

Iz Šalovec na slov. Štajerskem 16. maja [Izv. dop.] Kakor hitro je moj dopis beli dan zagledal, pretrgal se je zastor temote

nad njim, kakor oni o jeruzalemskem tempelju in še le zdaj so lisični nakani naših sosedov na svitem, saj pregovor našega naroda pravi: „nič nij tako skrito, da ne bilo bi kedaj očito“ — ali „za nočjo dan pride“ itd.

Te dni sem bil v Ormužu in tamkaj zvedel, kako stvari o katerih je dopis iz Šalovec sumil stoje. Ormužani hoteli so svojo trirazredno šolo v štirirazredno razširiti. Vložili so prošnjo, da bi se jim dovolila, ter ob jednem — čujte! — uže so najeli sobo za četrti razred kakor sem slišal pri M. — A Ormužani obračajo in Gradčani pa obrnejo. Dobili so iz Gradca odlok, da imajo premajheno število otrok za 4 razrede. Kaj je zdaj storiti? Najprej vtaknimo v sobo namenjeno za četrti razred dva učitelja naj tam stanujeta, da ne bodemo za prazno sobo plačevali, tako in jednako so uganjali, — in vodja je še izumil pomoček skuhati 4 razred. Ker imamo v okr. šol. svetu večino, bi predlagali: Svetinjam vzemimo Polovski vrh, Humu — Pušence, ter ušolimo oboje Ormužu, da bo postavno število otrok za 4. razrede, — Humu pa dajmo za Pušince Šalovce to so najbrž tudi predlagali, — in šlo bi, ko naši Šalovci ne bi rekli: s te moke ne bo kruha“ in 4. razred — šel se je solit.

Pa gospod ne mislite, da sem nazadnjašk in zoper razširjanje šol; kaj še! — nasprotno — po volji bi mi še bilo, če bi v našem okraji štirirazredno šolo imeli, a pomislite kako bi mi mogla Ormužka šola povoljna biti, če mi je slišati, da so ti ljudje neko prošnjo ali „kapelacijo“ — kakor mi je nekdo povedal, vložili, da bi ali učni jezik bil nemški ali da se jim bi več nemščine v šoli dovolilo — jedno je bilo, to me je mož zagotovil. Pojdite gospodje v „rajh“ ali pa vržite grdo slovensčino iz vaše šole in vpeljajte drug jezik — Hotentoti brž lepo govorijo.

Še nekaj! Pisal vam je nekdo o volitvi nadzornika v krajni šolski svet; — nemški Ormužani se nad vrlim našincem jezijo, da je sam on to pisal (gospod povejte mi, je-li on pisal?) in hočejo v tem dopisu kratenje svojih pravic videti. Jaz mislim, da kdor ima le majheno zdravega v glavi, ne najde nobenega kratenja pravic, pa saj veste vi, da so to muhasti in zviti ljudje, dokaz bi bila volitev odbora v krajni šol. svet, katera se je presneto zvito vršila — skoraj tako kot vaše volitve v trgovinsko zbornico — pa počakajte gospod! — dokler o tem resnico

poizvem vam bodem pisal, lagati nečem, ker ima laž kratke noge. — Ne morem si kaj, da ne bi svoje pravične pušice tudi v učitelje našega okraja obrnil. Slednjič mi je jeden pravil, da jim gospodska, ne vem več katera, ne dovoli denarja (on ga je dšete imenoval) zato, da so necega zastopnika volit hodili, saj ste v „Slov. Narodu“ o tem pisali. Gospodje ne pustite si vsak korak kosmato plačati, saj veste, da vse iz našega žepa gre in pomislite, kolikokrat mora naš kmet zastonj stopiti.

Iz tega gospod urednik vidite, kako slabo da stvari v našem kraji stoje, pa obupati ne smemo, tudi vi pri uredovanji slovenskega dnevnika ne.

Domače stvari.

— (Povodenj na ljubljanskem močvirji.) Prijatelj našega lista nam piše: V torek, 16. t. m. peljala se nas je mala družba na močvirje, kder smo se hoteli prepričati o velikanskej povodnji o katerej se je po Ljubljani tolikanj govorilo. In v istini je to, kar smo videli, presevalo vsa popisovanja, ki so šla od ust do ust. Struga Ljubljanice je počenši od izteka v Gruberjev vodotok čisto polna, in vrbovje, ki prerašča sicer visoko bregovje, preplavljeno je črez in črez. Iška je stopila obeh obal po travnikih, in tisočero lastavic, mahovk in družih tičev se preletava nad širno vodo. Celo štoklje smo videli. Na levi strani Ljubljanice je za Kapčovem grabnom velikansko jezero nastalo, katero sega daleč nazaj proti mestnemu gozdu, in kjer pljuje voda črez uže visoko zarastene senožeti, in se majo pod valovi cvetoči zvončeki in rumene močvirnice. Črna vas je vsa pod vodo, katera sega na desnej do Bršnjakovega mlina in daleč črez izansko cesto. Itak je vas Lipe preplavljena, okolo katere leži najbolj kultivirano polje ljubljanskega močvirja. Rež, pšenica, krompir, ječmen, vse je pod vodo. In hiše! Obiskali smo jih več, pa povsodi strašna nesreča. Voda stoji po metru visoko v stanovališčih, in kar je živega v njih, otroci žene in možje spravili so se za peč in na visoke postelje. V jednej bajti smo videli zibelj plavati, v drugej je gospodar posekal tramovje s strehe za kurjavo v tretjej nijso imeli ničesa več za živež. In vse to traje uže cel teden. Voda se le počasi odteka in nij upati tako hitro rešitve. Pri Peruciju jo imajo dva črevlja visoko v gostilni, in povsodi si le s plavili pomagajo od jedne hiše do druge. Ljubljanski magistrat pošilja sicer nekoliko živeža sleherni dan gori, pa kaj to izdada. Dobrosrčen mož, ki se je vozil z nami, obdaril je nesrečneže z najpotrebnejšim s kruhom in — z užigalnimi klinčki, katerih nikjer nijso imeli. Treba pa je pomoči še sedaj, vzlasti pa pozneje, ker so ljudje ob vso zetev.

— (Iz Ptuja.) V ponedeljek 29. maja ob 7. uri zvečer ima čitalnica letni občni zbor s tem dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov; 2. poročilo tajnikovo in denarničarjevo; 3. pregled letnega računa, volitev novega odbora, potem društvena zabava. Vsi zunanji udje se vabijo.

Narodno-gospodarska stvar.

Zavarovanje proti ognju.

Leta 1811 se je osnovalo prvo zavarovalno društvo proti škodi po ognji v Lincu, in leta 1822 postala je „Azienda Assicuratrice“

Moskve — I vo vsem carstve Moskovskojem, — Čto bi (da bi) narod — ljudi postilisja, — I hodili bi v matušku božju cerkvo, — Gospodu Bogu molilisja, — I nosili bi odeždi vpaljnija (žalna obleka).“

Teški nemir je obvladal Ivana Vasiljeviča, on si nij mogel najti mesta: po noči je skočil večkrat iz postelje, vrgel se s krikom na tla ter ležal na miru v teškem spanju. V kratkem se je pokazala na njem teška bolezen: od znotraj je začel gnjiti in od zunaj otekati. On je razposlal po samostanih pisma ter prosil, da bi mnih boga prosili, da ga reši take bede, in ako se je on, gosudar, pred njimi pregrešil, da mu vse odpusté. Na smrtnej postelji je bil car prav laskav z bojarji; svojemu sinu je naročeval, da naj carstvuje bogaboječno, milostivo in ljubeznjivo, in v dremanji je vedno zval ubitega sina Ivana . . . 18. marca l. 1584 je izročil Ivan Vasiljevič Grozni bogu svojo grešno dušo.

„Na svjatoj Rusi v kamenoj Moskve, — V kamenoj Moskve — v zolotom Kremlje, — U Ivana bilo u Velikago, — U Mihajla u Arhangela, — U sobora u (pri) Upenskago — Udarjali v boljsoj (veči) kolokol (zvon). — Vsobore-to vo Uspenskom, — Tut (tu) stojal nov — kiparisov grob, — Vo grobu-to ležit Pravoslavni car, — Pravoslavnij car Ivan Groznij Vasiljevič. — V golovah u nego stoit životvorjaščij (oživljujoč) krest (križ), — U kresta ležit korona ego carskaja, — Na (pri) nogah ego vostri grozni meč. — Životvorjaščemu krestu vsjaki molitsja, — Zolotornu vjencu vsjaki kanjajetsja. — A na grozen meč vzgljanet (pogledati) vsak užasnetja. — Vokrug groba gorjat svječi voskovija, — Pered grobom stojat vse popi — patrijarhi: — Oni služat, čitajut, pamjat odpjevajut. — Odpjevajut pamjat carju pravoslavnomu, — Carju Groznomu Ivanu Vasiljeviču.

v Trstu. Prvo društvo kot vzajemno (wechselseitig) a drugo na akcije. Prvo društvo v Lincu je torej 11 let celino oralo — potem se le je prodrila zavest, da so zavarovalne družbe koristne, in vsako leto je narastlo njih število. Leta 1823 nastalo je društvo za vdove in sirote v Beču. Leta 1824 splošno zavarovalno društvo v Beču. L. 1827 društvo zoper škodo požara in toče v Pragi. L. 1831 društvo „Asecuratione Generali“ v Trstu itd. Denes štejemo v Avstro-Ogerskej državi 67 zavarovalnih družeb — 34 na akcije in 33 vzajemnih. To sta glavna sistema tedaj: „vzajemnost“ in „akcije“, razloček pak je ta, da pri vzajemnem društvu vse škode in druge stroške plačajo „zavarovani“ sami, mej tem, ko se pri društvu na akcije vse škode in drugi stroški izplačajo z denarjem, katerega so akcionarji vložili v društveno blagajnico. Pri vzajemnem društvu odločijo požarne škode in stroški, koliko mora vsak družtenik plačati odstotnine ali „premije“. Račun koncem leta to določuje. Ima vzajemno društvo srečno leto, to je malo škod, potem plačajo družteniki malo premije — ako je nasprotno, — da je zadelo društvo mnogo škod, potem morajo družteniki večjo premijo vplačati. Vsakako so družteniki vezani poravnati vse izgube in stroške. — Pri društvu na akcije pa so premije stalno odločene, ter se sprejemajo anticipando. Izguba ali dobiček zadeva zmirom le akcionarje. Je dobiček, dobodo primerne interese od vloženega kapitala, (dividende). Če je malo ali nič dobička ali celo izguba, potem trpijo slabo letino le oni, a ne zavarovanci. Da sta oba sistema dobra, dokazuje to, da napredujejo v naših državah nekatera vzajemna in akcijska društva prav lepo — ter podajajo svojim družtenikom popolno sigurnost. Požarna zavarovalna društva brez razločka, plačujejo le vrednost, katero je reč imela pred ko je pogorela, to je, vse družbe plačujejo le resnično, reelno škodo, se ve da z ozirom na zavarovalni znesek! Mnogokrat se pač sliši ugovor: ako plačo (premijo) vzamete za 1000 gld. — potem bi morali tudi 1000 gld. škode povrniti. Tako trdijo dostikrat ljudje, ki imajo zavarovalno listo in društvena pravila v rokah, ter znajo brati postavo: da zavarovalni znesek služi le za zračunjenje vplačevanja, nikakor pa ne za odškodnino. Ako bi društva izplačevala zavarovalne zneske, potem bi slabi gospodarje in gospodarje slabih poslopij, zapravljevci, špekulanti in še mnogi drugi zažigali na vse kriplje. Zavarovalne društva bi ne imele moralne podloge. Vlada, ki bi koncesionirala taka društva, privilegirala bi zločinstvo. Le na poprej omenjenem stališči so požarne zavarovalnice mogoče — kot koristne dobrodejne naprave, ki velikansko vplivajo na gospodarski blagostan. V mali dokaz naj služi, da je Peštansko društvo plačalo škode od l. 1865 do 1875 nad 17½ milijonov gld. Ako bi pogorelci, — mej katere se je v 10 letih tako ogromna svota razdelila — ne bili zavarovani, gotovo bi denes mnoge trla beraška palica in mnogo bi jih bilo vsled revščine propalo moralnično. Zavarovalno društvo bilo je torej regulator nesrečne osode — pogorelci so sprejeli odškodnino in večina napravila si je pač pripravnejša in čednejša poslopja.

Pregovor, da asekurance nove vasi zidajo in s slamnatih streh — opekne delajo, je deloma opravičen. Pred 12 leti sem jaz Medvode in okolico obhodoval in večidel slamnate strehe zavaroval. Zdaj je mesto starih lesenih bajt in slamnatih streh uže večidel videti, čedne zidane z opeko krite hiše in poslopja sploh. Jednako prikazen kaže Šiška. Toliko časa je vladal čuvajev klic: „Šiška gori“, da je povečjem vsa starina šla v pepel a z asekurančnim denarjem zdelavala so se nova pohištva in vasi. Sicer še nij prodril zapopadek o dobroti in koristi zavarovalnih osnov povsodi — še brani „sveti Florijan“ svoj nekdanji kredit sem ter tja, toda večina posestnikov vendar zavaruje svoje imetje. V koristi asekurance nij več

dvombe to smem reči, a nezaupnost do posameznih društev je velika. Temu uzrok so res nevesela sporočila o stanji nekaterih družeb, največ pak nesolidno agitiranje mobilnih agentov, ki strašijo ljudstvo s dobičkarji s propadom jednega in drugega društva. Deloma pa se društvom tudi krivica godi ravno od strani družtenikov. Dostikrat društvo, tam kjer škodo plačuje, zaupanje vtrpi, akoravno pravilno postopa, kajti ljudstvo rado prav da pogorelcu, če tudi nepravično zahteva. Društvo se obrekuje, da ne plača pošteno, da „trga“ da ogorke računi itd., če društvo ipak postavno in popolnem pravično postopa. Po-

sebnostjo radi: „pre nizko je društvo škodo cenilo“. A društvo še škode ne cenil.

(Konec prih)

V administraciji „Slov. Naroda“ prodaje se izvrstna

Nova slika

„Vodje i junaci iz ustanka u Bosni i Hercegovini“.

Cena 1 gld. 20 kr.

Povabilo

občnemu zboru društva Marijne bratovščine v Ljubljani,

kateri bude

21. maja 1876 ob 10. uri do polu dne

v mestnej dvorani.

Na vrsti bude:

1. Letno poročilo in sklep računa za l. 1875.
2. Volitev 3 udov v vodstvo.
3. Nasveti vodstva in posameznih udov.
4. Volitev zaupnega odbora, da pregleda društvene knjige in račune. (141)

Vodstvo društva Marijne bratovščine.

Einladung

zur Generalversammlung des Marien-Bruderschafts-Vereines in Laibach,

welche

am 21. Mai 1876 Vormittag um 10 Uhr

im Gemeinderaths-Saale

abgehalten werden wird.

Programm:

1. Jahresbericht und Rechnungsabschluss pro 1875.
2. Wahl von 3 Direktionsmitgliedern.
3. Allfällige Anträge der Direktion und der einzelnen Mitglieder.
4. Wahl eines Vertrauens-Comit'e's zur Revision der Rechnungen und Bücher.

Vorstellung des Marien-Bruderschafts-Vereines.

15. maja:
Pri slovan: Mosaner iz Dunaja, Gortan iz Trsta, — Zavri iz Kranja, — Wald iz Dunaja, — Kovacic iz Dolenskega.
Pri italij: Jelenek iz Dunaja, Bremer iz Kočevja, — Zankerman, Neu, Röckl, Vogt, Klammenc iz Dunaja, Pri Znanorci: Grafner iz Gradca, — Nagy iz Novoga mesta.

Dunajska borza 17. maja.
(Izvirno telegrafsko poročilo.)
Enotni drž. dolg v bankovtu . . . 64 95 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . . 69 25 „
1860 drž. posojilo . . . 109 „
Akcije narodne banke . . . 832 „
Kreditne akcije . . . 131 „
London . . . 120 „
Napoli . . . 9 „
C. k. cektini . . . 5 „
Srebro . . . 102 „
80 „

Karmelitanski melisovec
iz Benedik.
1 originalna steklenica 25 kr.
Jedino pravi le pri
Gabriel Piccoli,
lekarju na dunajski cesti v Ljubljani.
(53-9)

Wilhelmov schneebergski zeljiščni allop

iz ozdravilnih planinskih zeljišč

za pljuče in prsa

po zdravniškem predpisu pripravljen, je naj ozdravilnejši pripomoček za boleznih dihalnih organov, kakor tudi za krljel in bronkijalni katar, naj uže bude akutno ali kronično, nadalje za zadušni kašelj, hripavost in bolečine v vratu.

Veliki sekrecijoni slizne kože, krljla in pljuč ozdravijo se v nenadeno hitrej dobi tako, da ako se uživa

Wilhelmov schneebergski zeljiščni allop

ne začinja se nikoli pljučno bolezen razširjanje. Wilhelmov schneebergski zeljiščni allop vzmernirja slizne kože, in sicer tako, da se pridobiva dober tek ter da uživana jed dobro pristuje, ter splošno okrepčanje v obče množi; zaradi tega odstrane se vse čutnične bolečine, katere večji del nastajajo vsled slabega krvnega mešenja.

Wilhelmov schneebergski zeljiščni allop dostal je od leta 1856 na celem svetu svoje izkustvo, mnogo zdravniških izpričeval potrjuje izvrstni gotovi, ter radikalni njegov učinek; tako obilno kupovanje je gotovo dosta jasni, ter očitni dokaz njegovega ozdravenja in priljudnosti. (40-5)

Oni p. n. kupci, kateri že-č dobivati izvrstni pravi schneebergski zeljiščni allop, katerega jaz od leta 1856 sem izdelujem naj blagovolijo izrecno zahtevati

Wilhelmov schneebergski zeljiščni allop.

Samo takrat je moj izdelek, ako je na vsakej steklenici ta pečat.

Ponarejevalci tega varstvenega znamenja kaznujejo se po postavnem zakonu.

Nakazanje o rabi doda se vsakej steklenici.

Zapečaten originalna steklenica velja 1 gold. 25 kr., ter je vedno v svežnem stanji in se dobiva le pri izdelovalcu

Franjo Wilhelm,

lekar v Neunkirchen na Spodnje-avstrijskem.

Zavijanje zaračuna se sé 20 kr.

Pravi Wilhelmov schneebergski zeljiščni allop dobiva se tudi samo pri mojih gospodih odkupcih v Ljubljani pri Petru Lassniku, v Novem mestu pri Dom. Rizzoliju, lekarju; v Postojni pri J. Kupferschmidtu, lekarju; v Zagrebu pri Sig. Mittlbachu, lekarju.

Zaradi prevzemanja zalog naj blagovolijo trževa željni prijatelji obrniti se pismeno do mene.

Neunkirchen poleg Dunaja (Spodnje-avstrijsko).

Franjo Wilhelm,

lekar.